

Kurzus kódja(i): FLM-211.01, FLMD-121.01, FLMD-221.01

Kurzus címe: Filmelmélet 2: Modern filmelméletek

Tanár neve: Vincze Teréz

Kurzus időpontja, helye: csütörtök 9.00-10.30
MUK főépület, fsz. 34. terem

Vetítések időpontja, helye: ---

Kurzus típusa: Előadás

Kurzus leírása: A félév előadásainak tárgyát a második világháború utáni évtizedtől napjainkig terjedő időszak filmelméleti gondolkodásának legfontosabb irányzatai képezik. Áttekintést adnak a modern/módszercentrikus teoretikus iskolák eredményeiről, valamint a filmelméleti gondolatrendszerek háttérét adó társtudományos elméletekről.

A félév tananyagának rendkívül fontos összetevőjét képezik, az otthoni feldolgozásra szánt kötelező olvasmányok, melyeket az előadások anyagához kapcsolódva a hallgatóknak önállóan kell feldolgozniuk.

A félév során tárgyalandó témakörök:

Strukturalizmus és filmszemiotika

A szerzői elmélet(ek)

Pszichoanalízis és filmelmélet

Feminizmus és filmelmélet

Queer-elmélet

Posztkoloniális filmelmélet

A tömegfilm elmélete

Új képfajták

Narratológia

Kognitív filmelmélet

Kurzus teljesítésének követelményei: A félévet írásbeli vizsga zárja, melynek során az órákon elhangzott előadásokra és a kötelező olvasmányokra vonatkozó kérdésekre kell röviden válaszolni.

Vetített filmek: ---

Kötelező irodalom: ***Strukturalizmus és filmszemiotika***

Metz, Christian: A denotáció problémái. pp. 73–99., A film strukturális megközelítése. pp. 101–115. In: Hoppál Mihály – Szekfű András (szerk.): *A mozgókép szemiotikája*. Budapest: MRT TK Szakkönyvtára, 1974.

A szerzői elmélet(ek)

Astruc, Alexandre: Egy új avantgárd születése: a kamera mint töltőtoll. In: *Kép–Mozgókép–Kultúra. Fejezetek a filmesztétikából*. Budapest: Múzsák Közművelődési Kiadó, é.n. pp. 133–137.

Truffaut, François: Une Certaine Tendance du Cinema Français. In: *Cahiers du cinéma* (1954) no. 31., magyarul: Truffaut: A francia filmművészet egy bizonyos irányzata.

Truffaut, François: A szerzők politikája. In: *François Truffaut*. Budapest: Osiris, 1996. pp. 67–74.

Bazin, André: A filmalkotó személyiségéről. In: Bazin: *Mi a film?* Budapest: Osiris, 1995. pp. 60–76.

Barthes, Roland: A szerző halála. In: Barthes: *A szöveg öröme. Irodalomelméleti írások*. Budapest: Osiris, 1996. pp. 50–55.

Pszichoanalízis és filmelmélet

Metz, Christian: A képzeletbeli jelentő. In: *A képzeletbeli jelentő. Három tanulmány*. Filmtudományi Szemle (1981/2) pp. 57–101. (3., 4., 5. fejezet)

Althusser, Louis: Ideológia és ideologikus államapparátusok. In: *Testes könyv*.

(Szerk.: Kiss Attila Attila–Kovács Sándor–Odorics Ferenc) Szeged: Ictus és JATE, 1996. pp. 373–412.

Baudry, Jean-Louis: Az apparátus. *Metropolis* (1999/nyár) pp. 10–23. (www.c3.hu/scripta)

Feminizmus és filmelmélet

Mulvey, Laura: A vizuális élvezet és az elbeszélő film. *Metropolis* (2000) no. 4. pp. 12–23. (www.metropolis.org.hu)

Doane, Mary Ann: Film és maszk. A női néző elmélete. *Metropolis* (2000) no. 4. pp. 24–36. (www.metropolis.org.hu)

Modleski, Tania: Hitchcock, a feminizmus és a patriarchális tudattalan. *Metropolis* (2000) no. 4. pp. 38–52. (www.metropolis.org.hu)

Havas Júlia Éva: Női sorozatok: kettő plusz kettő. Kortárs amerikai tévésorozatok nőképe. *Metropolis* (2008) no. 4. pp. 54–79. (a lapszám még kapható!)

Queer-elmélet

Jagose, Annamarie: Queer-elméletek. In: uő: *Bevezetés a queer-elméletbe*. Budapest: Új Mandátum Könyvkiadó, 2003. pp. 75–97.

Dragon Zoltán: Ki nevet a végén? Neil Jordan: A síró játék.

(<http://www.filmkultura.hu/regi/2001/articles/essays/sirojatek.hu.html>)

Posztkoloniális filmelmélet

Mitsuhiro Yoshimoto: A radikalizmus nehézségei: A filmtudomány és a posztkoloniális világtudomány. *Metropolis* (2001) no. 1. pp. 41–49.

(<http://film.elte.hu> > Segédanyagok > Filmtudományi szövegek)

Stam, Robert–Spence, Louise: Kolonializmus, rasszizmus és reprezentáció. *Metropolis* (2005) no. 2. pp. 12–26. (ez a lapszám még kapható!)

A tömegfilm elmélete

Király Jenő: Bevezetés a népszerű filmkultúra vizsgálatába. In: uő. (szerk.): *Film és szórakozás*. Budapest: MOKÉP–MFIF, 1981. pp. 3–50.

Király Jenő: *Mágikus mozi*. Budapest: Korona Kiadó, 1998. pp. 23–84. (A műfajok elmélete. A műfaji film elmélete.)

Új képfajták

Manovich, Lev: A film mint kulturális interface. *Metropolis* (2001) no. 2. pp. 24–43. (www.metropolis.org.hu)

McMahan, Alison: A több alakú elbeszélés hatásai a szubjektivitásra. *Metropolis* (2001) no. 2. pp. 60–70. (www.metropolis.org.hu)

Manovich, Lev: Mi a digitális mozi? In: *Narratívák 10. A narrációtól az attrakcióig*. Budapest: Kijárat Kiadó, 2011. pp. 159–180.

„3D evolúció” című összeállítás. *Filmvilág* (2009) no. 10. pp. 4–11. (Ádám Péter: A térhatású jövő – A mozi haradik forradalma. Varró Attila: Kalandra fel – Térhatású animáció. Gorács Anikó: Térélmény – A 3D múltja, jelene és jövője.) (www.filmvilag.hu)

Narratológia

Bordwell, David: „Proppizmus és álProppizmus”. A filmi elbeszélés morfológiájában felvetődő problémákról. *Metropolis* (1998/nyár) pp. 40–51. (www.c3.hu/scripta)

Bordwell, David: A nézői tevékenység. In: Bordwell: *Elbeszélés a játékfilmben*. Budapest: Magyar Filmintézet, 1996. pp. 42–60.

Kognitív filmelmélet

Bordwell, David: Érvéles a kognitívizmus mellett. *Metropolis* (1998/99 tél-tavaszi) pp. 14–33. (www.c3.hu/scripta)

Anderson, Joseph – Anderson, Barbara: Miért van szükség ökológiai metaelméletre? *Metropolis* (1998/99 tél-tavaszi) pp. 34–48. (www.c3.hu/scripta)

Ajánlott összefoglaló művek:

Francesco Casetti: *Filmelméletek 1945–1990*. Budapest: Osiris, 1998.

John Hill – Pamela Church Gibson (eds.): *Oxford Guide to Film Studies*.
Oxford–New York: Oxford University Press, 1998.

Robert Stam: *Film Theory: An Introduction*. Oxford: Blackwell, 2000.

Joanne Hollows–Peter Hutchings–Mark Janovich (eds.): *The Film Studies Reader*. London: Arnold, 2000.

A fenti témákhoz további ajánlott olvasmányok találhatóak a

<http://szabadbolcsesz.elte.hu> oldalon a *Film / Szabad bölcsész bibliográfiák és filmográfiák* címszó alatt.
